

Brexit, Irska i pitanje granice

Pogledajte video

<https://www.europartv.europa.eu/en/programme/eu-affairs/brexit-in-ireland-fear-of-a-hard-border-2>

Izlazak UK-a iz Unije mogao bi najviše utjecati na Irsku. Parlament želi umanjiti posljedice Brexita na obje strane otoka.

Između Sjeverne Irske i Irske je oko 275 graničnih prijelaza. U usporedbi, na istočnoj granici EU-a, od Finske do Grčke, 137 je graničnih prijelaza. Odluka Ujedinjene Kraljevine iz 2016. o izlasku iz EU-a znači da bi 500 km granice uskoro moglo postati vanjska granica Unije. O ovoj jedinstvenoj situaciji mora se razgovarati u sklopu [pregovora o Brexitu](#).

Pregovarači UK-a i EU-a dogovorili su nacrt teksta Sporazuma o povlačenju i Političke deklaracije u studenom 2018., ali oni nisu ratificirani. Dogovorili su i [zaštitni mehanizam \(backstop\)](#) kojim se izbjegava stvaranje „tvrde” granice koja bi mogla ugroziti [Sporazum na Veliki petak \(Belfastski sporazum\)](#). Zaštitni mehanizam stvara jedinstveno carinsko područje i aktivira niz mjera koje osiguravaju jednake uvjete tržišnog natjecanja za EU i UK. Zaštitni mehanizam se aktivira samo ako se na kraju dogovorenog prijelaznog razdoblja ne pronađe nikakvo drugo rješenje.

U UK-u postoji bojazan da bi se zaštitni mehanizam mogao koristiti za trajno držanje UK-a u carinskoj uniji EU-a. Boris Johnson, novi premijer UK-a, u 2019. je ponovno pregovarao o Sporazumu o povlačenju, uključujući [revidirani protokol](#) o Sjevernoj Irskoj i Republici Irskoj. UK i Europski parlament još trebaju odobriti dogovoreno.

Kako smanjiti posljedice za Irsku

Izlazak UK-a iz Unije bez dogovora bio bi štetan za obje strane. Službene brojke pokazuju da bi ekonomska šteta više pogodila UK. Na strani EU-a, Irska bi bila znatno pogođena. Trenutno se iz UK-a veliki broj proizvoda uvozi u Republiku Irsku, a cijene tih proizvoda mogle bi porasti zbog tarifa. Lanac opskrbe vjerojatno bi bio ozbiljno poremećen. Dodatno, situacija bi mogla utjecati na izvoz. U 2018. roba izvezena u UK iznosila je oko 11,5 posto ukupnog irskog izvoza. Postoji i rizik porasta napetosti u Sjevernoj Irskoj.

Irska može profitirati od nekoliko [mjera EU-a za smanjenje posljedica izlaska bez dogovora](#). Financiranje bilateralnih mirovnih programa u Sjevernoj Irskoj nastaviti će se barem do 2020. kako bi se podržao proces mirenja koji je započeo Sporazumom na Veliki petak.

Nakon što je UK pokrenuo postupak iz Članka 50 u ožujku 2017., Parlament je izrazio [zabrinutost](#) zbog posljedica koje bi Brexit mogao imati za Irsku. Zastupnici su naglasili važnost očuvanja mirovnog sporazuma koji je završio tri desetljeća krvavog sukoba na otoku, a kojeg su građani odobrili 1998. Parlament je ponovno izrazio svoju zabrinutost u rezoluciji usvojenoj u rujnu 2019.

Bez stroge granice

U rezolucijama zastupnici kontinuirano naglašavaju kako treba izbjeći stvaranje stroge granice. Nakon dva desetljeća mira u Irskoj, kontrolni tornjevi i vojni nadzor su ukinuti te na tisuće ljudi prelazi otvorenu granicu svakoga dana. S obzirom na to da ni Britanija ni Irska nisu u Schengenskom sustavu, dvije zemlje su ustanovile zajedničko područje za putovanja.

Primjerice, pacijenti koji trebaju terapiju zračenjem putuju u Sjevernu Irsku, dok bolesna djeca iz Belfasta putuju u Dublin. Otprilike trećina mlijeka koja se proizvodi u Sjevernoj Irskoj obrađuje se u Republici, dok se 40 posto piletine proizvedene na jugu obrađuje u tvornicama na sjeveru. Guinness je pivo koje se proizvodi u Dublinu, ali ga se prevozi preko granice za pakiranje prije nego krene u izvoz. Na cijelom otoku postoji jedinstveno tržište električne energije.

„Nećemo dozvoliti da Irska pati“

[Govoreći zastupnicima irskog parlamenta 21. rujna 2017. u Dublinu, koordinator za Brexit Guy Verhofstadt](#) rekao je: „Granica je stvarala kaos, mržnju i nasilje. To što smo je umanjili na samo crtu na karti veliko je postignuće. Nećemo dopustiti da Irska pati zbog britanske odluke o povlačenju iz EU-a.“

Svi građani rođeni u Sjevernoj Irskoj imaju pravo na Irsko, dakle europsko, državljanstvo. U rezoluciji iz 3. listopada 2017. naglašeno je da ne smije biti nikakvih prepreka za te građane da koriste sva prava građana EU-a.

Parlament naglašava da će biti potrebno pronaći jedinstveno rješenje za pitanje granice.

Uloga Europskog parlamenta

EU naglašava kako značajan napredak treba ostvariti na [tri specifična područja pregovora](#): [pravima građana](#), [podmirivanju financijskih obveza](#) i Irskoj. Bilo kakav sporazum o povlačenju treba [dobiti zeleno svjetlo Parlamenta](#) kako bi stupio na snagu.

U [rezoluciji](#) usvojenoj 18. rujna 2019. zastupnici su ponovili da neće glasati za Sporazum o povlačenju bez zaštitnog mehanizma. No otvoreni su za povratak na originalni prijedlog EU-a za zaštitni mehanizam koji se odnosi samo na Sjevernu Irsku. Otvoreni su i za druga rješenja koja su legalna i operativna i u skladu s vodećim principima EU-a

[Više informacija o ulozi parlamenta u Brexitu.](#)

Daljnje informacije

[Stranica irske vlade o Brexitu](#)